

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA – 4111-01-03/2013
K/13/007

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	K/13/007 – Gospodarka ściekowa gmin na obszarach nieobjętych systemem kanalizacji zbiorczej w latach 2009 – 2011 (kontrola sprawdzająca)
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
<i>Kontroler</i>	Bożena Zawadzka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84613 z dnia 28 stycznia 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Urząd Gminy Wieczfnia Kościelna, 06-513 Wieczfnia Kościelna 48
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Jan Warecki Wójt Gminy od dnia 14 września 1992 r. (dowód: akta kontroli str. 3-8)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie¹ gospodarkę ściekową Gminy Wieczfnia Kościelna na obszarach nieobjętych systemem kanalizacji zbiorczej z uwagi na wysoki poziom nieczystości płynnych (69,4% tj. 70.103 m³ w 2012 r.) dla których nie udokumentowano sposobu ich zagospodarowania.

Pomimo podjętych działań kontrolnych przez Straż Gminną, tylko 106 z 818 właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiornik bezodpływowy posiadało (wg. stanu na dzień 28 lutego 2013 r.) zawarte umowy na opróżnianie i transport nieczystości ciekłych z przedsiębiorcą posiadającym stosowne zezwolenie. Z ww. usług w badanym okresie (tj. od 1 stycznia 2012 do 28 lutego 2013 r.) skorzystało 485 właścicieli zbiorników bezodpływowych (w tym 106 posiadających umowy na opróżnianie zbiorników oraz 379 właścicieli, którzy nie posiadali umów).

Według stanu na dzień 28 lutego 2013 r. 52 nieruchomości niewyposażone były w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków, a zatem nie spełniono obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach².

NIK ocenia pozytywnie uzupełnienie ewidencji zbiorników bezodpływowych, a także terminowe sporządzanie i przekazywanie do Głównego Urzędu Statystycznego Sprawozdań SG-01 – Statystyka Gminy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Z bilansu gospodarki wodno-ściekowej Gminy Wieczfnia Kościelna za lata 2011-2012 wynika m.in., że:

- zużycie wody wzrosło o 36 197 m³ (z 204 914 m³ w 2011 r. do 241 111 m³ w 2012 r.)
- ilość ścieków do zagospodarowania zmalała z 103 563 m³ 2011 r. do 100 957 m³ w 2012 r.,

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2012 r. poz. 391 ze zm.

- ilość ścieków odebranych transportem asenizacyjnym wzrosła z 19 606 m³ w 2011 r. do 25 318 m³ w 2012 r.,
- ilość ścieków niezagospodarowanych zmalała 79,3% (82 142,4 m³) w 2011 r. do 69,4% (70 103 m³) w 2012 r.,
- od 2009 r. na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna funkcjonuje oczyszczalnia ścieków o rocznej przepustowości 54 900 m³.

(dowód: akta kontroli str. 290)

NIK w wystąpieniu pokontrolnym z 4 listopada 2011 r. (znak: LWA-4101-17-01/2011 P/11/133) skierowała do Wójta Gminy Wieczfnia Kościelna następujące wnioski pokontrolne:

1. Podjęcie działań w celu skutecznego wyegzekwowania od właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe obowiązków w zakresie ich opróżniania.
2. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych, zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
3. Egzekwowanie od przedsiębiorców posiadających zezwolenie na odbieranie i transport nieczystości ciekłych przestrzegania obowiązków sprawozdawczych określonych w art. 9a ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
4. Terminowe składanie sprawozdań do GUS.

(dowód: akta kontroli str. 9-12)

1. Realizacja wniosku: „Podjęcie działań w celu skutecznego wyegzekwowania od właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe obowiązków w zakresie ich opróżniania”.

Opis stanu faktycznego W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Wójt Gminy pismem z 25 listopada 2011 r. (znak: Or.G.1710.3.2011) poinformował, że w celu realizacji wniosku zlecono Straży Gminnej w Wiśniewie dokonanie kontroli wywiązywania się właścicieli nieruchomości z obowiązków wynikających z Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna. Straż Gminna będzie kontrolowała m. in. posiadanie umowy z przedsiębiorcą na odbiór i transport nieczystości ciekłych oraz dowody uiszczenia opłat z tytułu opróżniania zbiorników bezodpływowych lub odprowadzania ścieków do kanalizacji zbiorczej.

(dowód: akta kontroli str. 13-14)

Według stanu na 28 lutego 2013 r. na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna zaewidencjonowanych było 818 właścicieli nieruchomości, których nieruchomości wyposażone były w zbiorniki bezodpływowe, z czego tylko 106 właścicieli (tj. 13,0%) posiadało umowy z przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie na świadczenie usług opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. W okresie od 1 listopada 2011 r. do 28 lutego 2013 r. uprawnieni przedsiębiorcy odebrali ścieki od ww. 106 właścicieli posiadających podpisane umowy oraz od 379 właścicieli nieruchomości, którzy nie posiadali podpisanych umów na świadczenie takich usług.

(dowód: akta kontroli str. 275- 290)

Straż Gminna w okresie od 1 stycznia 2012 r. do 1 marca 2013 r. przeprowadziła 178 kontroli związanych z zagospodarowaniem nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono:

- 165 nieruchomości było wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe;
- 1 nieruchomość była wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków,
- 12 nieruchomości nie posiadało zbiornika bezodpływowego lub przydomowej oczyszczalni ścieków,

- 158 właścicieli nie posiadało podpisanej umowy na wywóz nieczystości ciekłych,
- 76 właścicieli nieruchomości nie przedstawiło dokumentów poświadczających wywóz nieczystości,
- 89 właścicieli nieruchomości posiadało rachunki za wywóz nieczystości ciekłych.

(dowód: akta kontroli str.230-231; 237-244)

Według sprawozdania SG-01 Statystyka Gminy - Gospodarka komunalna i mieszkaniowa za 2012 rok oraz sprawozdania Zakładu Usług Wodnych dla Potrzeb Rolnictwa w Mławie - M-06 o wodociągach, kanalizacji i wywozie nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych za 2012 r. na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna było ogółem (899) przyłączy wodociągowych.

(dowód: akta kontroli str. 254-255; 270-274)

Zgodnie z zestawieniem odczytu liczników i obciążeń za wodę w 2012 r. pobór wody dokonywany był z 899 przyłączy wodociągowych (liczba przyłączy do sieci wodociągowej od budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania).

Nieczystości ciekłe w 818 przypadkach odprowadzane były do zbiorników bezodpływowych, w 17 – do kanalizacji, w 12 – do przydomowych oczyszczalni ścieków, natomiast w pozostałych 52 przypadkach właściciele nieruchomości, pomimo obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, nie wyposażyli nieruchomości w zbiornik bezodpływowy lub przydomową oczyszczalnię ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 254-255; 270-274)

Ustalone W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono
nieprawidłowości następujące nieprawidłowości:

1. Niewystraczający nadzór, wynikający z art. 5 ust 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, nad realizacją przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe obowiązku ich opróżniania. Podjęte przez Gminę po kontroli w 2011 r. działania były w ocenie NIK niewystarczające, ponieważ nie udokumentowano sposobu zagospodarowania 69,4% (70 103 m³) ilość ścieków wytworzonych w 2012 r. na terenach nieobjętych systemem kanalizacji zbiorczej.

Wójt Gminy wyjaśnił, że: „po przeprowadzonej przez NIK kontroli w Gminie w 2011 r. podjąłem szereg działań, które mają na celu zagospodarowanie całej ilości nieczystości ciekłych wytworzonych na terenie gminy. Działania te obejmują kontrole właścicieli nieruchomości w zakresie wywiązywania się z obowiązków nałożonych przez ustawę, akcje informacyjne oraz działania inwestycyjne, mające na celu budowę sieci kanalizacyjnych. Podjęte działania przynoszą efekty, o czym świadczy zmniejszanie się ilości nieczystości ciekłych niezagospodarowanych (2012 do 2011). W 2012 r. Gmina pozyskała środki unijne na budowę sieci kanalizacyjnych w 2 największych miejscowościach: Uniszki Zawadzkie i Grzebsk (umowa Nr 00107-6921-UM0700255/11 z dnia 16 listopada 2012 r.). Inwestycja jest na etapie wyboru wykonawcy (otwarcie ofert nastąpiło w dniu 28 lutego br.). Zrealizowana inwestycja umożliwi podłączenie do sieci ponad 180 gospodarstw. W najbliższym czasie wydám decyzje zobowiązujące mieszkańców wsi Uniszki-Cegielnia do wybudowania przyłączy do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. W bieżącym roku zostanie uruchomiony program budowy przydomowych oczyszczalni na obszarach rozproszonej zabudowy. Wieloletnia prognoza finansowa gminy przewiduje budowę sieci kanalizacyjnych w miejscowościach: Michalinowo, Kuklin i Wieczfnia Kościelna. Nadmieniam, że w Gminie całkowicie została rozwiązana sprawa zagospodarowania nieczystości ciekłych wytwarzanych przez zakłady przemysłowe w Uniszkach-Cegielni. Ścieki są kierowane wybudowanym kolektorem sanitarnym do oczyszczalni w Mławie.”

(dowód: akta kontroli str.295)

2. Gmina nie podjęła żadnych działań wobec 52 właścicieli nieruchomości, którzy pomimo obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie wyposażyli nieruchomości w zbiornik bezodpływowy lub przydomową oczyszczalnię ścieków.

Wójt Gminy wyjaśnił, że: „52 właścicieli nieruchomości, którzy nie posiadają zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni są to rodziny znajdujące się w trudnych warunkach materialnych i patologiczne. Przymus administracyjny nie przyniesie efektu. W celu rozwiązania problemu Gmina będzie starała się pozyskać środki finansowe z WFOŚiGW w Warszawie na pomoc mieszkańcom w przedmiotowej sprawie.”

(dowód: akta kontroli str. 295)

**Ocena
częstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Realizacja wniosku: „Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych, zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach”.

Opis stanu faktycznego W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Wójt Gminy poinformował, że ewidencja zbiorników bezodpływowych zostanie uzupełniona do końca 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 13-14)

Wg stanu na 31 stycznia 2013 r. prowadzona w Urzędzie Gminy ewidencja obejmowała m.in.

- 818 zbiorników bezodpływowych (tj. o 493 zbiorniki więcej w porównaniu ze stanem na 30 czerwca 2011 r.),
- 12 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Ewidencja została uzupełniona o lokalizację nieruchomości wyposażonej w zbiornik bezodpływowy i pojemność w m³ lub przydomową oczyszczalnię ścieków z podaniem wydajności w m³/d oraz właściciela nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 247-248; 290-291)

**Ustalone
nieprawidłowości**

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

**Ocena
częstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

3. Realizacja wniosku: „Egzekwowanie od przedsiębiorców posiadających zezwolenie na zbieranie i transport nieczystości ciekłych przestrzegania obowiązków sprawozdawczych określonych w art. 9a ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach”.

Opis stanu faktycznego W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Wójt Gminy poinformował, że zobowiązał Kierownika Referatu Gospodarki Komunalnej i Inwestycji do monitorowania i egzekwowania od przedsiębiorców posiadających zezwolenie na odbiór i transport nieczystości ciekłych przestrzegania obowiązków sprawozdawczych wynikających z ww. ustawy. Do przedsiębiorców wystosowano pisma informujące, że w przypadku nieprzestrzegania warunków określonych w zezwoleniu, Wójt może cofnąć zezwolenie w drodze decyzji bez odszkodowania.

(dowód: akta kontroli str. 13-14)

W dniu 17 listopada 2011 r. Wójt Gminy wystosował pismo do wszystkich przedsiębiorców (sześciu) posiadających aktualne zezwolenia na odbiór i transport nieczystości ciekłych, w którym zobowiązał ich do przestrzegania postanowień zawartych w decyzji, a przede wszystkim do terminowego sporządzania i przekazywania informacji o ilości i rodzaju nieczystości ciekłych z obszaru danej gminy w terminie do końca pierwszego kwartału za poprzedni rok kalendarzowy oraz sporządzania i przekazywania Wójtowi w terminie do 15 dnia po upływie każdego miesiąca wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu zawarł umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych oraz wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu umowy uległy rozwiązaniu lub wygasły.

(dowód: akta kontroli str. 83-88)

W okresie od 1 stycznia 2012 r. do dnia 28 lutego 2013 r. Gmina wysłała dodatkowo do czterech przedsiębiorców posiadających zezwolenia na zbieranie i transport nieczystości ciekłych, pisma dotyczące obowiązku terminowego składania sprawozdań oraz informacji określonych w art. 9o ust. 1 i 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

(dowód: akta kontroli str. 89; 91; 96; 107)

W latach 2012-2013 (do 28 lutego 2013 r.) Burmistrz wydał jednemu podmiotowi decyzję³ w sprawie udzielenia zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych na terenie Gminy - Usługi Asenizacyjne B.P. Wieczfnia Kościelna.

Aktualnie decyzje na odbiór nieczystości ciekłych z terenu Gminy Wieczfnia Kościelna posiada osiem podmiotów, z których dwa podmioty zawiesiły działalność.

(dowód: akta kontroli str. 18-53)

W latach 2012-2013 (do 28 lutego 2013 r.) uprawnione podmioty realizowały obowiązek sprawozdawczy następująco:

- Zakład Usług Komunalnych „USKOM” Mława - 4 sprawozdania za kolejne kwartały 2012 r. (wpłynęły do Gminy w dniach: 25 kwietnia 2012 r., 30 lipca 2012 r., 30 października 2012 r., 25 stycznia 2013 r.)
- PPHU „Wiesław” Mława - 4 sprawozdania za kolejne kwartały 2012 r., (wpłynęły do Gminy w dniach: 13 kwietnia 2012 r., 31 lipca 2012 r., 24 października 2012 r., 10 stycznia 2013 r.)
- ZHU „DROMADER” Mława - 4 sprawozdania za kolejne kwartały 2012 r. (wpłynęły do Gminy w dniach: 3 kwietnia 2012 r., 1 sierpnia 2012 r., 8 października 2012 r., 18 lutego 2013 r.)
- Firma Usługowo Handlowa „BOGUMIŁA” Mława - 4 sprawozdania za kolejne kwartały 2012 r., (wpłynęły do Gminy w dniach: 10 maja 2012 r., 10 sierpnia 2012 r., 20 listopada 2012 r., 25 stycznia 2013 r.)
- Wywóz nieczystości płynnych EKO Mława - 4 sprawozdania za kolejne kwartały 2012 r., (wpłynęły do Gminy w dniach: 27 kwietnia 2012 r., 2 sierpnia 2012 r., 30 października 2012 r., 30 stycznia 2013 r.)
- Usługi Asenizacyjne B.P. - rozpoczęła działalność w czwartym kwartale 2012 r. (sprawozdanie za IV kw. 2012 r. wpłynęło do Gminy w dniu 31 stycznia 2013 r.)

(dowód: akta kontroli str.92-182)

Ustalono W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości następującą nieprawidłowość:

Urząd Gminy nie wyegzekwował terminowego złożenia sprawozdań w zakresie odbierania nieczystości płynnych ze zbiorników bezodpływowych:

³ Decyzja z dnia 20 sierpnia 2012 r.

- Firma Usługowo - Handlowa „BOGUMIŁA” złożyła sprawozdanie za I kw. – 10 maja 2012 r., II kw. – 10 sierpnia 2012 r. tj. 10 dni po upływie wymaganego terminu, za III kw. w dniu 22 listopada 2012 r. tj. 20 dni po upływie wymaganego terminu, co było niezgodne z art. 9o ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- ZHU „DROMADER” - sprawozdanie za IV 2012 r. złożono w dniu 18 lutego 2013 r. Ponadto Firma ta w dniu 18 lutego 2013 r. złożyła korektę sprawozdań za I, II, III kw. 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 100-106;174-183)

Wójt Gminy wyjaśnił m.in., że: „Przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych informowani byli pisemnie o terminowym składaniu sprawozdań (pismo GKi.262.23.2011 z dnia 17.11.2011 r.). Ponadto w dniu 3 listopada 2011 r. odbyło się spotkanie informacyjne z przedsiębiorcami odnośnie składania terminowo sprawozdań. W przypadku niezłożenia sprawozdania w terminie przedsiębiorca był wezwany pisemnie. Dalsze niedopełnianie obowiązków będzie skutkowało podjęciem bardziej rygorystycznych działań dopuszczonych przepisami ustawy.”

(dowód: akta kontroli str.295-296)

Ocena częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działania kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

4. Realizacji wniosku: „Terminowe składanie sprawozdań do GUS”.

Opis stanu
faktycznego

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Wójt Gminy poinformował, że sprawozdania do Głównego Urzędu Statystycznego będą składane terminowo.

(dowód: akta kontroli str. 13-14)

Sprawozdania za 2011 rok - SG-01 Statystyka gminy - Gospodarka komunalna i mieszkaniowa oraz załącznik do sprawozdania SG-01 - dot. utrzymania czystości i porządku w gminie zostały przekazane do Głównego Urzędu Statystycznego odpowiednio w dniu 16 lutego 2012 r. oraz 13 kwietnia 2012 r., zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r w sprawie programu badań statystyki publicznej na rok 2011⁴.

(dowód: akta kontroli str. 251-252)

Ocena częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵, wnosi o:

- 1) zintensyfikowanie działań zmierzających do wywiązywania się właścicieli nieruchomości posiadających zbiorniki bezodpływowe z obowiązku ich opróżniania,
- 2) egzekwowanie od właścicieli nieruchomości posiadających przyłącze wodociągowe obowiązku wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy,

⁴ Dz. U. Nr 239, poz. 1594 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

- 3) egzekwowanie od przedsiębiorców posiadających zezwolenia terminowego sporządzania i przekazywania do Wójta kwartalnych sprawozdań.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 13 marca 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler
Bożena Zawadzka
Główny specjalista k. p.

.....
podpis

.....
podpis